שְׁעָרֵי רָאשֵׁי חֳדָשִׁים אֵיצְטְרִיכָא לֵיהּ לְמִשְׁנָתֵנוּ לוֹמַר שֶׁגַּם הֵם בָּאִים בְּטוּמְאָה, שֶׁאִם לֹא הָיָה נִשְׁנֶה דִּין זֶה בְּמִשְׁנָתֵנוּ דַּיָּלְפָא הֲוָה אָמֵינָא – הָיָה עוֹלֶה בְּדַעְתְּךָ לוֹמַר, שֶׁכֵּיוָן שֶׁהַטַּעַם בְּכָל קָרְבְּנוֹת צִיבּוּר שְׁדוּחִים אֶת הַטּוּמְאָה, הוּא מִשּׁוּם שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם 'מוֹעֵד', וּבִשְׁעִירֵי רָאשֵׁי חֳדָשִׁים הָא לֹא כְּתִיב בָּהוּ 'מוֹעֵד', וְלָכֵן לֹא יָבוֹאוּ בְּטוּמְאָה. קָא מַשְׁמַע לָן מִשְׁנָתֵנוּ דִּגְמ רֹאשׁ חֹדֶשׁ אִיקְּרֵי [–נקרא] 'מוֹעֵד', וְאַף הֵם בָּאִים בְּטוּמְאָה], כְּדַאֲבִי – וְכֵן שָׁדַרְשׁ אֲבִיי בְּעִנְיָן אַחֵר. וּמִפֵּרְשַׁת הַגְּמָרָא אֶת דִּרְשָׁתוֹ שֶׁל אֲבִיי שֶׁמִּמְּנָה שָׁמַעְנוּ שֶׁרֹאשׁ חוֹדֶשׁ נִקְרָא 'מוֹעֵד': דְּאָמַר אַבָּיֵי (תענית כט.), חוֹדֶשׁ תַּמּוּז דְּהַאי שַׁתָּא – שֶׁל אוֹתָהּ שָׁנָה שֶׁשִּׁלַּח מֹשֶׁה אֶת הַמְרַגְּלִים, מַלְוֵיי מַלְיוּהּ – עִבְּרוּהוּ בֵּית דִּין לְעִשּׁוֹתוֹ מָלֵא שֶׁל שְׁלוֹשִׁים יוֹם, דִּכְתִיב (איכה א טו) בִּקְרֹא עָלַי מוֹעֵד לְשַׁבֵּר בַּחוּרָי' – זִימֵּן ה' עָלַי מוֹעֵד, שֶׁנּוֹסֵף יוֹם הָעִיבּוּר לְאוֹתוֹ תְּמוּז, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה יוֹם חִזְּרַת הַמְּרַגְּלִים בְּשְׁמוֹנָה בְּאָב, וְהַלַּיְלָה שֶׁבְּכוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל דִּבְרֵי הַמְּרַגְּלִים הוּא לֵיל תִּשְׁעָה בְּאָב, וְיִהְיֶה אוֹתוֹ הַיּוֹם יוֹם בְּכִיָּה לְדוֹרוֹת וּמוּכָן לְפוּרְעָנוּת 'לְשַׁבֵּר בַּחוּרַי' בַּחוּרֵבָן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָרִאשׁוֹן וְהַשֵּׁנִי. וְנִמְצָא שֶׁרֹאשׁ חוֹדֶשׁ שֶׁהוּא יוֹם הָעִיבּוּר נִקְרָא בְּפָסוּק 'מוֹעֵד'.

מְבֹרָרֶת הַגְּמָרָא: לְמֵימְרָא – הָאִם בָּא הַדָּבָר לְלַמֵּד שֶׁהַטַּעַם דִּכְוּלְּהוּ קָרְבְּנוֹת הָצִיבּוּר בָּאִים בְּטוּמְאָה הוּא מִכָּךְ שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם 'מוֹעֵד' אָתוּ [–הִתְרְבוּ] שֶׁבָּאִים בִּזְמַנָּם וְאֲפִילּוּ בְּטוּמְאָה. אִם כֵּן, יֵשׁ לְבָרֵר מֵנַיְהוּ מִילֵּי – מֵהֵיכָן דְּבָרִים אֵלּוּ שֶׁכֵּן יֵשׁ לְלַמֵּד מִ'מּוֹעֵד'.

מֵבִיאָה הַגְּמָרָא בְּרַייְתָא הַמְּבֹאֶרֶת דְּרָשָׁה זוֹ: דִּתְנוּ רַבָּנָן, נֶאֱמַר בְּסִיּוּם פָּרָשַׁת קָרְבְּנוֹת הַמּוֹעֲדִים (ויקרא כג מד) 'וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶת מוֹעֲדֵי ה' אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל', מַה תַּלְמוּד לוֹמַר, אֶלָּא לְפִי שֶׁלֹּא לָמְדוּ דִּין דְּחִיַּית הַשַּׁבָּת וְטוּמְאָה בְּקָרְבְּנוֹת, אֶלָּא לְקָרְבְּנוֹת תָּמִיד וּפֶסַח שֶׁנֶּאֱמַר בָּהוּ [–בְּהֶם] 'בְּמוֹעֲדוֹ', שֶׁמִּלְּמָדְנוּ שֶׁאֵין לְדָחוֹת הַקְרָבָתָם לִזְמַן אַחֵר, אֶלָּא יַקְרִיבֵם 'בְּמוֹעֲדוֹ' וַאֲפִילּוּ אִם חָל אוֹתוֹ מוֹעֵד בַּשַּׁבָּת, וְכֵן יֵשׁ לְלַמֵּד מִ'בְּמוֹעֲדוֹ' שֶׁקְּרִיבֵם בִּזְמַנָּם וַאֲפִילּוּ בְּטוּמְאָה, אֲבָל שְׁאָר קָרְבְּנוֹת צִיבּוּר, מְנַיִן שֶׁדּוֹחִים שַׁבָּת וְטוּמְאָה. אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁנֶּאֱמַר בְּסוֹף פָּרָשַׁת מוֹסְפֵי הַמּוֹעֲדִים (במדבר כט לט) 'אֵלֶּה תַּעֲשׂוּ לַה' בְּמוֹעֲדֵיכֶם', שֶׁ'בְּמוֹעֲדֵיכֶם' אָמוּר לְגַבֵּי כָּל קָרְבְּנוֹת הַצִּיבּוּר שֶׁבְּפָרָשָׁה זוֹ, וּמִכָּאן שֶׁגַּם הֵם דּוֹחִים שַׁבָּת וְטוּמְאָה.

מִמְּשִׁיכָה הַבְּרַייְתָא: מְנַיִן לְרִבּוֹת מִנְחַת הָעֹמֶר וְהַכֶּבֶשׂ הַבָּרֵב עִמָּהּ, וְכֵן שְׁתֵּי הַלֶּחֶם וְכָל הַקָּרֵב עִמָּם, שֶׁגַּם הֵם דּוֹחִים שַׁבָּת וְטוּמְאָה, אַף שֶׁלֹּא נִזְכְּרוּ בְּפָרָשַׁת מוֹסְפֵי הַמּוֹעֲדִים שֶׁבְּפָרָשַׁת פִּנְחָס שֵׁשׁ נֶאֱמַר 'בְּמוֹעֲדֵיכֶם'. תַּלְמוּד לוֹמַר בְּסוֹף פָּרָשַׁת הַמּוֹעֲדִים שֶׁבְּפָרָשַׁת אֱמוֹר (ויקרא שם), 'וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶת מוֹעֲדֵי ה' אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל', לְלַמְּדֵנוּ שֶׁהַכָּתוּב קִבְּעוֹ מוֹעֵד אֶחָד לְכוּלָּן – שֶׁקְּרָא הַכָּתוּב 'מוֹעֵד' לְכָל הַקָּרְבָּנוֹת הַנִּזְכָּרִים שָׁם וְאַף מִנְחַת הָעֹמֶר וּשְׁתֵּי הַלֶּחֶם, שֶׁלְּכוֹלָּם קְבוּעַ מוֹעֵד, וְאֵינוֹ נִדְחֶה מִפְּנֵי הַטּוּמְאָה וְהַשַּׁבָּת.

שׁוֹאֶלֶת הַגְּמָרָא: וְכָל הָנֵי לָמָּה לִי – מִדְּוַע הוֹצְרַךְ הַכָּתוּב לְהַשְׁמִיעֵנוּ לְשׁוֹן 'מוֹעֵד' בְּכָל קָרְבְּנוֹת הַצִּיבּוּר, וְהֵרֵי דִּי בְּאֶחָד וּמִמֶּנּוּ נִלְמַד בִּבְנִין אָב לְשְׁאָר הַקָּרְבָּנוֹת. מְשִׁיבָה הַגְּמָרָא: צְרִיכִי לְהַשְׁמִיעֵנוּ בְּכוֹלָּם, דְּאִי כָּתַב רַחֲמָנָא – שֶׁאִם הָיְתָה הַתּוֹרָה כּוֹתֶבֶת רַק בְּתָמִיד, לֹא הָיִינוּ לְמֵדִים מִמֶּנּוּ לְפֶסַח שֶׁדּוֹחֶה אֶת הַטּוּמְאָה וְהַשַּׁבָּת, מִשּׁוּם דְּהַוָה אָמֵינָא שֶׁרַק תָּמִיד דּוֹחֶה, שֶׁכֵּן יֵשׁ בּוֹ מַעֲלָה שֶׁקֹּרֶב תָּדִיר בְּכָל יוֹם, וְעוֹד מַעֲלָה שֶׁקְּדוּשָׁתוֹ חֲמוּרָה שֶׁהוּא כָּלִיל לַה' וְאֵין אוֹכְלִים מִמֶּנּוּ כְּלָל, אֲבָל קָרְבַּן פֶּסַח שֶׁאֵין בּוֹ מַעֲלוֹת אֵלּוּ, שֶׁהֵרֵי אֵינוֹ קָרֵב אֶלָּא פַּעַם אַחַת בְּשָׁנָה, וְרַק אֵימוּרָיו נִקְטָרִים, וְהַשְּׁאָר נֶאֱכָל לִבְעָלִים, וְלָכֵן הָיִיתִי סָבוּר שֶׁלֹּא יִדָּחֶה טוּמְאָה וְשַׁבָּת, לָכֵן קָא מַשְׁמַע לָן שֶׁאַף הוּא דּוֹחֶה. וְאִי כָּתַב רַחֲמָנָא 'מוֹעֵד' מַשְׁמַע לָן שֶׁאֵין דּוֹחִים, לָכֵן הָיְתָה צְרִיכָה לְהַשְׁמִיעֵנוּ בְּפֶסַח בִּלְבַד, לֹא הָיִינוּ לְמֵדִים מִמֶּנּוּ לְתָמִיד שֶׁדּוֹחֶה טוּמְאָה וְשַׁבָּת, מִשּׁוּם שֶׁהָיִיתִי סָבוּר שֶׁדַּוְקָא פֶּסַח דּוֹחֶה מִפְּנֵי שֶׁחֲמוּר הוּא בְּכָךְ שֶׁהִמְבְּטִלוּ עֲנוּשׁ כָּרֵת, אֲבָל תָּמִיד דְּאֵין עֲנוּשׁ כָּרֵת עַל בִּיטּוּלוֹ, אֵימָא – יֵשׁ לָנוּ לוֹמַר שֶׁלֹּא יִדָּחֶה, לָכֵן קָא מַשְׁמַע לָן שֶׁאַף הוּא דּוֹחֶה.

וְאִי כָּתַב רַחֲמָנָא רַק בְּתָמִיד תַּלְתֵּי – בְּאֵלּוּ הַשְּׁנַיִם, תָּמִיד וּפֶסַח, עֲדַיִן לֹא הָיִינוּ לְמֵדִים מֵהֶם לִשְׁאָר קָרְבְּנוֹת צִיבּוּר שֶׁדּוֹחִים טוּמְאָה וְשַׁבָּת, מִשּׁוּם דְּהַוָה אָמֵינָא דְּהָנֵי הוּא – שֶׁאֵלּוּ הַשְּׁנַיִם בִּלְבַד דּוֹחִים, מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן בְּכָל אֶחָד צַד חֻמּוּר, שֶׁהַתָּמִיד חָמוּר בְּכָךְ שֶׁתָּדִיר הוּא מִשְּׁאָר הַקָּרְבָּנוֹת, וְהוּא כָּלִיל עַל הַמִּזְבֵּחַ, וְהַפֶּסַח חָמוּר בְּכָךְ שֶׁהִמְבְּטְלוּ הוּא עֲנוּשׁ כָּרֵת, וּמִשּׁוּם שֶׁחֲמוּרִים הֵם יֵשׁ בְּכוֹחָם לִדְחוֹת, אֲבָל שְׁאָר קָרְבְּנוֹת צִיבּוּר שֶׁאֵין בְּהֶם צַד חֻמּוּר, אֵימָא – נֶאֱמַר שֶׁלֹּא יִדָּחוּ, לְפִיכָךְ כָּתַב רַחֲמָנָא בְּפָרָשַׁת מוֹסְפֵי הַמּוֹעֲדִים (במדבר שם) 'אֵלֶּה תַּעֲשׂוּ לַה' בְּמוֹעֲדֵיכֶם', שֶׁהַזְכִּיר 'מוֹעֵד' עַל כָּל שְׁאָר קָרְבְּנוֹת הַצִּיבּוּר הַנִּזְכָּרִים בְּפָרָשָׁה, לְלַמְּדֵנוּ שֶׁאַף הֵם דּוֹחִים. וְאִי כָּתַב רַחֲמָנָא רַק 'אֵלֶּה תַּעֲשׂוּ לַה' בְּמוֹעֲדֵיכֶם' בְּפָרָשַׁת מוֹסְפֵי הַמּוֹעֲדִים, לֹא הָיִינוּ לְמֵדִים לְעוֹמֶר וּשְׁתֵּי הַלֶּחֶם, דְּהַוָה אָמֵינָא שֶׁאֵר קָרְבְּנוֹת צִיבּוּר הַבָּאִין לְכַפֵּר, שֶׁהֵרֵי קָרְבָּן מוֹסֵף קָרֵב עוֹלָה, וּמִכַּפֵּר עַל מִצְוֹת עֲשֵׂה וְעַל מִצְוֹת לֹא תַּעֲשֶׂה הִנִּיתַּק לַעֲשֵׂה, וּמִשּׁוּם כָּךְ חֲמוּרִים הֵם וִידֹחוּ טוּמְאָה וְשַׁבָּת, אֲבָל עוֹמֶר וּשְׁתֵּי הַלֶּחֶם דְּאֵין בָּאִין לְכַפֵּר עַל עָוֹן, אֶלָּא לְהַתִּיר בְּעָלְמָא נִינְהוּ – אֵינָם אֶלָּא לְהַתִּיר אִיסּוּר אֲכִילָה שֶׁל הַתְּבוּאָה הַחֲדָשָׁה בִּלְבַד, יֵשׁ לָנוּ לוֹמַר שֶׁלֹּא יִדְחוּ טוּמְאָה וְשַׁבָּת, קָא מַשְׁמַע לָן בְּפָסוּק 'מוֹעֲדֵי ה'' שֶׁאַף הֵם דּוֹחִים. וְאִי כָּתַב רַחֲמָנָא 'מוֹעֵד' לְגַבֵּי עוֹמֶר וּשְׁתֵּי הַלֶּחֶם לְחוֹדַיְיהוּ – לִבְדָם, לֹא הָיִינוּ לְמֵדִים מֵהֶם שֶׁאַף שְׁאָר קָרְבְּנוֹת הַצִּיבּוּר דּוֹחִים, דְּהַוָה אָמֵינָא אַדְּרַבָּה, שֶׁנִּיתַּן גַּם לוֹמַר לְהֵיפֶךְ, שֶׁדַּוְקָא עוֹמֶר וּשְׁתֵּי הַלֶּחֶם דְּאַלְימִי – שִׁיפֵּה כּוֹחָם, דְּכָאֵין לְהַתִּיר הַתְּבוּאָה הַחֲדָשָׁה, וְלָכֵן יִדְחוּ טוּמְאָה וְשַׁבָּת, אֲבָל הָנֵךְ שְׁאָר קָרְבְּנוֹת הַצִּיבּוּר שֶׁאֵינָם בָּאִים לְהַתִּיר אֶלָּא לְכַפֵּרָה, לֹא יִדְחוּ, קָא מַשְׁמַע לָן שֶׁאַף הֵם דּוֹחִים טוּמְאָה וְשַׁבָּת.

אַחַר שֶׁבֵּיאֲרָה הַגְּמָרָא אֶת הַמָּקוֹר לְדִין הַמְּבֹאָר בְּמִשְׁנָה שֶׁקָּרְבְּנוֹת שֶׁקִּבּוּעַ לָהֶם זְמַן מוּתָּר לְהַקְרִיבָם בְּטוּמְאָה, מְבָאֶרֶת הַגְּמָרָא מֵהוּ גְּדֵר הַיִּתֵּר זֶה. וּמֵבִיאָה מַה שֶּׁסִּבְּרוּ הָאֲמוֹרָאִים בְּדַעַת הַתַּנָּא שֶׁל הַמִּשְׁנָה בְּכַמָּה הֲלָכוֹת. וְשׁוֹעֶל פִּי סִבְרָתָם שֶׁאָלוּ אִם מִשְׁנָתֵנוּ הִיא אַף כְּדַעַת רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ הַמְּבוֹאֶרֶת לְהַלָּן.

אוֹמֶרֶת הַגְּמָרָא: סָבְרוּהָ – סִבְּרוּ הָאֲמוֹרָאִים בְּנֵי הַיְשִׁיבָה, דְּלִכְוּלֵּי עָלְמָא – שֶׁלְּדַעַת כָּל הַתַּנָּאִים [חוץ מִמִּי שֶׁאָמַר בְּפֵירוּשׁ לֹא כֵּן, כִּדְלָהַלָּן] וְכֵן דַּעַת הַתַּנָּא שֶׁל מִשְׁנָתֵנוּ, שְׁטוּמְאָה דְּחוּיָה הִיא בְּצִיבּוּר, כְּלוֹמַר, שִׁגְדַּר הַהֲלָכָה שֶׁקָּרְבְּנוֹת צִיבּוּר קְרֵבִים בְּטוּמְאָה, אֵין זֶה מִשּׁוּם שֶׁבְּקָרְבְּנוֹת צִיבּוּר הוֹתַר הָאִיסּוּר לְהַקְרִיב קָרְבְּנוֹת בְּטוּמְאָה לְגַמְרֵי, אֶלָּא הָאִיסּוּר לְהַקְרִיב בְּטוּמְאָה קַיָּים, וְהַקְרָבַת הַקָּרְבְּנוֹת דּוֹחֶה אֶת הָאִיסּוּר, וּלְכַךְ כְּשֶׁמַּקְרִיבִים בְּטוּמְאָה בָּעֲיָא צִיץ לְרָצוֹת – צָרִיךְ שֶׁיִּכָּפֵר הַצִּיץ שֶׁלּוֹבֵשׁ הַכֹּהֵן גָּדוֹל, עַל הַבְאַת הַקָּרְבָּן בְּטוּמְאָה כְּדֵי שֶׁיִּעְלֶה לְרָצוֹן. כְּלוֹמַר, שֶׁמָּה שֶׁאָמְרָה הַתּוֹרָה שֶׁאֶפְשָׁר לְהַקְרִיב קָרְבְּנוֹת צִיבּוּר בְּטוּמְאָה, הוּא מִשּׁוּם שֶׁהַצִּיץ מְכַשִּׁיר אֶת הַקָּרְבָּן שֶׁנִּטְמָא. וְהַטַּעַם שֶׁסִּבְּרוּ לוֹמַר כֵּן, הוּא מִשּׁוּם דְּלֵיכָּא תַּנָּא דְּשָׁמְעַת לֵיהּ דְּאָמַר – שֶׁאֵין תַּנָּא שֶׁלְּמַדְנוּ מִדְּבָרָיו שֶׁהוּא סוֹבֵר שְׁטוּמְאָה הוּתְּרָה בְּצִיבּוּר, אֶלָּא רַבִּי יְהוּדָה בְּלָבַד, דְּתַנְיָא, הַצִּיץ, בֵּין בִּזְמַן שֶׁיֵּשְׁנוֹ עַל מִצְחוֹ שֶׁל הַכֹּהֵן גָּדוֹל, וּבֵין בִּזְמַן שֶׁאֵינוֹ עַל מִצְחוֹ, הוּא מְרַצֶּה – מְכַפֵּר עַל הַקְרָבַת הַקָּרְבָּן בְּטוּמְאָה כְּדֵי שֶׁיֵּעָלֶה לְרָצוֹן, וּמִשּׁוּם כָּךְ, אַף אִם נִטְמָא הַקָּרְבָּן בִּזְמַן שֶׁלֹּא הָיָה הַצִּיץ מוּנָּח עַל מִצְחוֹ שֶׁל הַכֹּהֵן גָּדוֹל, הַצִּיץ מְכַשִּׁירוֹ, דִּבְרֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, דַּוְקָא עוֹדְיֵיהוּ – בְּעוֹד שֶׁהוּא מוּנָּח עַל מִצְחוֹ שֶׁל כֹּהֵן גָּדוֹל הוּא מְרַצֶּה, אֲבָל אִם אֵין עוֹדְיֵיהוּ – אֵינוֹ מוּנָּח עַל מִצְחוֹ, אֵינוֹ מְרַצֶּה. אָמַר לוֹ רַבִּי שִׁמְעוֹן לְרַבִּי יְהוּדָה, כֹּהֵן גָּדוֹל בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים יוֹכִיחַ שֶׁאַף כְּשֶׁאֵין הַצִּיץ עַל מִצַּח כֹּהֵן גָּדוֹל הוּא מְרַצֶּה, שֶׁהֲרֵי בְּשָׁעָה שֶׁהוּא נִכְנָס לַעֲבוֹד עֲבוֹדָה בְּקוֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים, הַצִּיץ אֵינוֹ מוּנָּח עַל מִצְחוֹ, וּמִכָּל מָקוֹם הוּא מְרַצֶּה עַל הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁנִּטְמְאוּ בְּאוֹתָהּ שָׁעָה. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה, הָנַח לְיוֹם הַכִּפּוּרִים וְאֵל תּוֹכִיחַ מִמֶּנּוּ שֶׁצִּיץ מְרַצֶּה אַף כְּשֶׁאֵינוֹ עַל מִצַּח כֹּהֵן גָּדוֹל, מִפְּנֵי שֶׁבִּזְמַן שֶׁאֵין הַכֹּהֵן גָּדוֹל לוֹבֵשׁ אֶת הַצִּיץ, אֵינוֹ מַקְרִיב אֶלָּא קָרְבָּנוֹת צִיבּוּר, וְקָרְבָּנוֹת צִיבּוּר אֵינָם צְרִיכִים לְצִיץ שֶׁיִּרְצֶה, מִפְּנֵי שְׁטוּמְאָה הוּתְּרָה בְּצִיבּוּר, אֲבָל קָרְבָּנוֹת יָחִיד שֶׁנִּטְמְאוּ וְצְרִיכִים רִיצּוּי צִיץ, אֵין הַצִּיץ מְרַצֶּה עֲלֵיהֶם אֶלָּא בִּשְׁעָה שֶׁהוּא עַל מִצְחוֹ שֶׁל כֹּהֵן גָּדוֹל. וּמְדַייְקַת הַגְּמָרָא: מִכְּלָל – מִשְּׁמַע מִכָּךְ, דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן שֶׁאָמַר שֶׁנִּיתַּן לְלַמֵּד מִכֹּהֵן גָּדוֹל בְּיוֹם הַכִּיפּוּרִים שֶׁהַצִּיץ מְרַצֶּה גַּם בִּזְמַן שֶׁאֵינוֹ מוּנָּח עַל מִצַּח הַכֹּהֵן גָּדוֹל, אַף שֶׁבְּאוֹתוֹ זְמַן קְרֵבִים רַק קָרְבְּנוֹת צִיבּוּר, סָבַר שְׁטוּמְאָה דְּחוּיָה הִיא בְּצִיבּוּר, וְאַף קָרְבְּנוֹת צִיבּוּר צְרִיכִים שִׁירְצָה עֲלֵיהֶם הַצִּיץ.

המשך בעמוד לא

וְכן סברו בני הישיבה דְּכוּלֵי עָלְמָא – שדעת כל התנאים (חוץ ממי שאמר בפירוש לא כן, כדלהלן), וכן דעת התנא של משנתנו, שאֵין הַצִּיץ מְרַצֶּה עַל אֲכִילוֹת – על החלק שנאכל מן הקרבן, אלא רק על הדם הנזרק על המזבח, ועל קמצים של מנחות הקרבים על המזבח. והטעם שסברו כן, הוא משום דְּלֵיכָּא תַּנָּא דְּשָׁמְעַת לֵיהּ דְּאָמַר – שאין תנא שלמדנו מדבריו שהוא סובר שהַצִּיץ מְרַצֶּה עַל אֲכִילוֹת, אֶלָּא רַבִּי אֶלְיעֶזֶר בלבד, דְּתַנְיָא, רַבִּי אֶלְיעֶזֶר אוֹמֵר, הַצִּיץ מְרַצֶּה עַל אֲכִילוֹת, רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר, אֵין הַצִּיץ מְרַצֶּה עַל אֲכִילוֹת.

ומשום שסברו בני הישיבה שמשנתנו סוברת שטומאה דחויה בציבור ואי אפשר להקריב בטומאה רק משום ריצוי הציץ, וסברה גם שאין הציץ מרצה על האוכלים, שאלו, נֵימָא מַתְנִיתִין – האם נאמר שמשנתנו היא דְּלָא כְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, שסובר שאם בשר הקרבן נטמא או אבד, אין זורקים את דמו. ומביאה הגמרא את דברי רבי יהושע: דְּתַנְיָא, נאמר (דברים יב כז) 'וְעָשִׂיתָ עוֹלֹתֶיךָ הַבָּשָׂר וְהַדָּם עַל מִזְבַּח ה' אֱלֹהֶיךָ וְדַם זְבָחֶיךָ יִשָּׁפֵךְ עַל מִזְבַּח ה' אֱלֹהֶיךָ וְהַבָּשָׂר תֹּאכֵל', ונחלקו תנאים בדרש הפסוק, רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר, שיש ללמוד ממה שנאמר 'הבשר והדם', שזריקת הדם והקרבת הבשר תלויים זה בזה, שאִם אֵין דָּם הקרבן ראוי לזריקה כגון שנאבד, אֵין בָּשָׂר הקרבן קרב, וכן אִם אֵין הַבָּשָׂר ראוי להקרבה או לאכילה אֵין זורקים את הדָּם. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, מותר לזרוק את הדָּם, אַף עַל פִּי שֶׁאֵין הַבָּשָׂר ראוי, שֶׁנֶּאֱמַר (שם) 'וְדַם זְבָחֶיךָ יִשָּׁפֵךְ עַל מִזְבַּח ה'', ומשמע שזריקת הדם אינה תלויה בבשר, ואף כשאין הבשר ראוי זורקים את הדם, וּמַה אֲנִי מְקַיֵּים – וכיצד אני דורש את תחילת הפסוק שנאמר 'וְעָשִׂיתָ עוֹלֹתֶיךָ הַבָּשָׂר וְהַדָּם', יש לדורשו כך, שהקיש הפסוק בשר לדם, לוֹמַר לְךָ, מַה דָּם – שכשם שהדם נתינתו על המזבח היא בְּזְרִיקָה, אַף בָּשָׂר צריך ליתנו על המזבח בְּזְרִיקָה, חֲוֵי אוֹמֵר – ולמדנו מכך, שלוּל [–חלל, ריוח] קָמָן יֵשׁ בֵּין הַכָּבֵשׁ לַמִּזְבֵּחַ, והכהן המסדר את האברים על המזבח, עומד על הכבש וזורקם על מערכת העצים, לקיים מצות זריקה.

הגמרא מבארת את דבריהם של רבי יהושע ורבי אליעזר. שואלת הגמרא: וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ נַמִּי – ואף על רבי יהושע יש לשאול, הָכְתִיב – הרי נאמר בפסוק גם 'וְדַם זְבָחֶיךָ יִשָּׁפֵךְ', ומשמע שהדם נזרק גם כשאין הבשר ראוי, ואיך יפרש רבי יהושע את דברי הפסוק הללו. משיבה הגמרא: אָמַר לְךָ רבי יהושע, הָא כְּתִיב נַּבִּיהּ – הרי נאמר בסמוך לכך 'וְהַבָּשָׂר תֹּאכֵל', ומשמע, שמה שנאמר 'ודם זבחיך ישפך', אינו אלא כשהבשר קיים וראוי לאכילה, ואף בזה כוונת הפסוק היא לתלות את זריקת הדם באכילת הבשר, ולהשמיענו שאם אין הבשר ראוי לאכילה, אין זורקים את הדם.

מקשה הגמרא על דברי רבי יהושע: וְהָנֵי תְּרֵי קְרָאֵי לָמָּה לִי – ומדוע צריכים אנו שתי דרשות כדי ללמוד שאין זורקים את הדם אלא כשהבשר ראוי, גם מ'הבשר והדם' וגם מ'ודם זבחיך ישפך וגו' והבשר תאכל'. משיבה הגמרא: חַד – דרשה אחת ['ועשית עולותיך הבשר והדם'] נאמרה בְּעוֹלָה, וְחַד – ודרשה אחת נאמרה בִּשְׁלָמִים, והיינו 'ודם זבחיך ישפך וגו' והבשר תאכל' ש'זבחיך', הם זבחי שלמים. וּצְרִיכָא – והוצרכה התורה ללמדנו הלכה זו בשניהם, משום דְּאִי כָּתַב רַחֲמָנָא – שאם היתה התורה כותבת דין זה רק בְּעוֹלָה, הֲוָה אָמִינָא – הייתי יכול לומר, שעוֹלָה הִיא דַּחֲמִירָא – שלא החמירה התורה שאם אין בשר אין דם אלא בעולה, משום שעולה חשובה היא, שָׁבְּכָל לַיְלָה – היא קרבה כולה לה', ומשום כך, מחמירים בה שאין להקריב את הדם אם אין הבשר ראוי, אֲבָל שְׁלָמִים דְּלָא חֲמִירִי – שאינם חמורים כעולה, שהרי בשרם נאכל לבעלים, אֵימָא – יש לי לומר, שלֹּא נאמר בהם הדין שאין דם בלא בשר]. וְאִי כָּתַב רַחֲמָנָא – ואם היתה התורה כותבת דין זה רק בִּשְׁלָמִים, הֲוָה אָמִינָא אַדְּרַבָּה – הייתי יכול לומר סברא הפוכה, שרק שלמים שיש בהם חומרא דְּאִית בָּהוּ – שיש בהם שְׁתֵּי אֲכִילוֹת, כלומר, שיש בהם חלק הקרב למזבח, וחלק הנאכל לבעלים, אמרה התורה שאם אין בשר אין דם, אֲבָל עוֹלָה דְּלֵית [–שאין] בָּהּ שְׁתֵּי אֲכִילוֹת, אלא כולה קרבה על גבי המזבח, אֵימָא – יש לי לומר, שלֹּא נאמר בה הדין שאין דם בלא בשר, קָא מַשְׁמַע לָן – לכך השמיעה לנו התורה גם בעולה וגם בשלמים שאם אין בשר אין דם.

מקשה הגמרא: וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר נַמִּי, הָכְתִיב 'וְהָבָשָׂר תֹּאכַל', ומשמע שבא הפסוק להגביל את מה שנאמר קודם לכן 'ודם זבחיך ישפך', שאין זה אלא באופן שאפשר לאכול את הבשר. מתרצת הגמרא: אָמַר לָךְ רבי אליעזר, הָהוּא – מה שנאמר 'והבשר תאכל' אחר 'ודם זבחיך ישפך', מִיבָּעֵי לֵיהּ – נצרך כדי ללמדנו דין אחר בשלמים, שֶׁאֵין הַבָּשָׂר מוּתָּר בַּאֲכִילָה, עַד שֶׁיִּזְרֹק הַדָּם.

מקשה הגמרא: אִי הָכִי, שלדעת רבי אליעזר, מ'והבשר תאכל' אנו דורשים שאסור לאכול מבשר השלמים קודם שנזרק הדם, אֵימָא כּוּלֵּיהּ לְהָכִי הוּא דַּאֲתָא – יש לך לומר שכל הפסוק בא לדרשה זו, שהרי הדרשה היא ממה שנאמר 'והבשר תאכל' אחר 'ודם זבחיך ישפך', ונמצא שמה שנאמר 'ודם זבחיך ישפך' אינו מיותר, ואם כן קשה, הדין שאמר רבי אליעזר שהַדָּם קרב אַף עַל פִּי שֶׁאֵין שָׁם בָּשָׂר ראוי, מְנָלָן – מנין לנו לדרשו. מתרצת הגמרא: אָמַר לָךְ רבי אליעזר, לא ניתן לומר שכל הפסוק בא רק כדי ללמד שאסור לאכול מבשר השלמים קודם זריקה, מפני שאִם כֵּן, נִכְתּוֹב רַחֲמָנָא – היה לתורה לכתוב תחילה 'הַבָּשָׂר תֹּאכַל', וַהֲדַר – ואחר כן 'וְדַם זְבָחֶיךָ יִשָּׁפֵךְ', כְּדִכְתִיב בְּרִישָׁא – וכשם שבתחילת הפסוק לגבי עולה נאמר 'וְעָשִׂיתָ עוֹלֹתֶיךָ הַבָּשָׂר וְהַדָּם' והוקדם הבשר לדם, ומכל מקום היינו למדים שאין הבשר נאכל עד לאחר זריקת הדם, שהרי לא נאמר 'ודם זבחיך תשפוך' שיהיה משמע מזה שישפוך אחר אכילת הבשר, אלא 'ישפך', שמשמעו שיזרק הדם קודם אכילת הבשר, מַאי שְׁנָא דְּאַקְדְּמֵיהּ – ומדוע הקדימה התורה לְ'דַם זְבָחֶיךָ' קודם לל'והבשר תאכל', אלא ודאי בא הפסוק ללמד שני דינים, וּשְׁמַע מִינַּהּ – ויש ללמוד מן הפסוק שזורקים את הדָּם אַף עַל פִּי שֶׁאֵין בָּשָׂר ראוי, וּשְׁמַע מִינַּהּ – ועוד מלמד הפסוק, שֶׁאֵין הַבָּשָׂר מוּתָּר בַּאֲכִילָה עַד שֶׁיִּזְרֹק הַדָּם.

אומרת הגמרא: וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ שסובר שכל הפסוק נצרך כדי ללמדנו שאין דם בלא בשר, הדין שאֵין הַבָּשָׂר מוּתָּר בַּאֲכִילָה עַד שֶׁיִּזְרֹק הַדָּם, לשיטתו בקל וָחוֹמֶר מאימורים הוא נלמד, וּמָה אִימּוּרִין דְּכִי לֵיתַנְהוּ – שכשאינם ראויים להקרבה, כגון שנטמאו או אבדו, לֹא מְעַכְּבִי – אינם מעכבים את הבשר מלהיאכל, ומכל מקום כִּי אִיתַנְהוּ – כשהם ראויים להקרבה, מְעַכְּבִי – מעכבים הם את הבשר מלהיאכל עד לאחר הקטרתם, דָּם דְּכִי לֵיתֵיהּ – שאפילו כשאינו ראוי לזריקה הוא מְעַכֵּב, שאם נטמא הדם או נאבד, אסור לאכול את הבשר, כִּי אִיתֵיהּ – כשהוא קיים וראוי לזריקה, לֹא כָּל שֶׁכֵּן דְּמְעַכֵּב הוא את אכילת הבשר עד אחר זריקתו.

אומרת הגמרא: וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, שאמר שהדין שאין הבשר נאכל עד אחר זריקת הדם, נלמד ממה שנאמר 'והבשר תאכל', סובר, שאף שניתן ללמוד דין זה בקל וחומר, פעמים שמִילְּתָא דְּאָתְיָא – שדבר הנלמד בְּקַל וָחוֹמֶר, טָרַח וְכָתַב לָהּ קְרָא – טרחה התורה וכתבתו בבירור.

אומרת הגמרא: וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אינו סובר כן, משום שהוא סובר שכָּל הֵיכָא דְּאִיכָּא לְמִדְרָשׁ דְּרָשִׁינַן – כל מקום שנאמר ייתור בתורה, ואפשר לדורשו או לדבר הנלמד בקל וחומר, או לדבר אחר, יש לדרשו לדבר אחר, ולכן דרש את ייתור הפסוק, ללמד שאין דם בלא בשר.

הגמרא חוזרת למה שהתחילה לשאול שמשנתנו אינה מתאימה עם דברי רבי יהושע. מקשה הגמרא: הַשְׁתָּא – כעת אחר שנתבארה מחלוקת רבי אליעזר ורבי יהושע, לַיְמָא מַתְנִיתִין – האם נאמר שמשנתנו היא דְּלָא כְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, דְּבֵין דְּאָמַר רבי יהושע שכדי לזרוק את הדם בָּעֵינַן תַּרְתֵּי – צריך שיהיו הדם והבשר שניהם ראויים, וכיון שכדי להקריב קרבן ציבור בטומאה יש צורך בריצוי הציץ, שהרי טומאה דחויה היא בציבור ולא הותרה, וְציץ אַאֲכִילוֹת – על דבר הנאכל לֹא מְרַצֶּה, אלא רק על הדם ועל הקמצים של מנחות, אם כן הֵיכִי אָתֵי – איך באים הקרבנות המבואר במשנה בְּטוּמְאָה, והרי כיון שנטמא בשרם, ואין הציץ מרצה עליו, הרי אין כאן בשר ראוי, ולדעת רבי יהושע, אי אפשר לזרוק את דמם, ואם כן משנתנו שאמרה שמקריבים קרבנות בטומאה, היא שלא כדעת רבי יהושע.

מתרצת הגמרא: אֲפִילּוּ תֵּימָא – יש לומר שמשנתנו היא אף כדעת רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, אֶלָּא צריך לומר קָסָבַר – שסובר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, שהַצִּיץ מְרַצֶּה לא רק על הדם והקמצים, אלא עַל כָּל הָעוֹלִין להקטרה על המזבח, ואף על האימורים, וכיון שהציץ מרצה עליהם, הרי זה כמו שלא נטמאו, ונמצא שיש כאן בשר ראוי, ולכן אפשר לזרוק את דמם.

מקשה הגמרא: הָא תִּינַח – אכן ניתן ליישב איך אפשר להקריב את הַזְּבָחִים המנויים במשנה בטומאה, משום דְּאִיכָּא – שיש בהם אימורים העוֹלִין על המזבח, ומחמת ריצוי הציץ, נחשב שיש בהם בשר ראוי, אֶלָּא עֹמֶר וּשְׁתֵּי הַלֶּחֶם המנויים אף הם במשנה, דְּלֵיכָּא – שאין בהם חלקים העוֹלִין על המזבח, מלבד הקומץ של מנחת העומר שהוא עומד כנגד זריקת הדם בבהמות, מַאי אִיכָּא לְמֵימַר – איך נבאר כיצד ניתן להקריבם בטומאה לדעת רבי יהושע שאין מקריבים את הדם אלא אם כן יש בשר ראוי, וכמו כן אין להקריב קומץ של מנחות, אלא אם כן יש מהשיריים חלק הראוי לאכילה.

מתרצת הגמרא: אָמְרִי – אמרו בני הישיבה, כִּי אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ נַמִּי – אף כשאמר רבי יהושע דְּבָעֵינַן תַּרְתֵּי – שכדי לזרוק את הדם, צריך שיהיו הבשר והדם שניהם ראויים, לא אמר כן אלא בַּזְּבָחִים – בבהמות הנשחטות לקרבן, אבל בְּמִנְחוֹת לֹא אָמַר כן, שבמנחות מודה רבי יהושע שהקומץ קרב אף אם נאבדו השיריים, ולכך במנחת העומר די במה שהציץ מרצה על הקומץ כדי להקריבו.

מקשה הגמרא: וְכִי מִנְחוֹת לֹא אָמַר רבי יהושע שכדי להקטיר את הקומץ צריך שיהיו השיריים ראויים לאכילה, וְהָתְנַן (מנחות כו.) מנחה שנִּטְמְאוּ שְׁיָרֶיהָ או שֶׁאָבְדוּ שְׁיָרֶיהָ קודם שהוקרב הקומץ, כְּמִדָּת – לשיטתו של רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הסובר שזורקים את דם הקרבנות אף שאין הבשר ראוי, כְּשֵׁרָה המנחה להקטיר את קומצה, כְּמִדַּת – ולשיטתו של רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ הסובר שאם אין דם אין בשר, פְּסוּלָה המנחה, ואין מקטיר את הקומץ. הרי שגם במנחות סובר רבי יהושע שהקומץ קרב רק כשהשיריים ראויים. מתרצת הגמרא: מה שאמרה המשנה במנחות שמנחה שנטמאו שייריה או אבדו 'כמדת רבי יהושע פסולה', היינו כְּמִדַּת וְלֹא כְּמִדַּת, כלומר, שהלכה זו היא על פי דרכו, ולא שהוא סובר כך. ומבארת הגמרא: המשנה היא כְּמִדַּת – כשיטתו של רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ דְּבָעֵינַן תַּרְתֵּי – שכדי לזרוק את הדם צריך שהדם והבשר יהיו שניהם ראויים, וְלֹא כְּמִדַּת – אבל אינה כדעתו של רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, דְּאִילּוּ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ עצמו רק בַּזְּבָחִים אָמַר שצריך שיהיו הבשר והדם שניהם ראויים, אבל

המשך בעמוד קמח

בְּמִנְחוֹת **לֹא אָמַר** שצריך שיהיו השיריים ראויים, **וְאִילּוּ הָאי תַּנָּא** – תנא זה של המשנה במנחות **סָבַר**, שאין חילוק בין זבחים למנחות, **וְאַפִּילּוּ בְּמִנְחוֹת** צריך שיהיו השיריים ראויים, ואם כן חוזרת הקושיא שמשתנו היא שלא כדעת רבי יהושע.

מקשה הגמרא: **וּמַנּוּ הָאי תַּנָּא דְּקָאֵי כְּוָותֵיהּ** – ומי הוא התנא שעומד בשיטת רבי יהושע שמצריך שיהיו הבשר והדם שניהם ראויים, **וּמַחְמִיר טְפֵי מֵינֵיהּ** – ומחמיר יותר ממנו וסובר שאף במנחות צריך שיהיו השיריים ראויים. כלומר, כיון שלא מצאנו שום תנא שסובר כן, אין לנו להעמיד את המשנה בדעת תנא אחר, אלא יש לנו לומר שאכן לרבי יהושע במנחות צריך שיהיו השיריים ראויים. מוסיפה הגמרא: **וְעוֹד** יש להוכיח שלרבי יהושע אין חילוק בין זבחים למנחות, **דְּתַנְיָא, אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, רוֹאֶה אֲנִי אֶת דִּבְרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר** נכונים **בְּמִנְחוֹת וּבְזָבָחִים, וְאֶת דִּבְרֵי רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ** נכונים **בְּזָבָחִים וּבְמִנְחוֹת.** ומפרטת הברייתא: אלו הם **דִּבְרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּזָבָחִים, שֶׁהָיָה אוֹמֵר שהַדָּם** נזרק **אַף עַל פִּי שֶׁאֵין שָׁם בָּשָׂר** ראוי **לְהקטרה** או **לאכילה, וְאלוּ הם דִּבְרֵי רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בְּזָבָחִים, שֶׁהָיָה אוֹמֵר שאִם אֵין הַדָּם** ראוי **לזריקה אֵין הַבָּשָׂר** קרב, **וְאִם אֵין הַבָּשָׂר** ראוי **אֵין הַדָּם** נזרק. **דִּבְרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּמִנְחוֹת** אלו הם, **שֶׁהָיָה אוֹמֵר** שקוֹמֶץ המנחה קרב **אַף עַל פִּי שֶׁאֵין הַשִּׁירַיִם** ראויים **לאכילה,** ואלו הם **דִּבְרֵי רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בְּמִנְחוֹת, שֶׁהָיָה אוֹמֵר אִם אֵין הַקּוֹמֶץ** ראוי **להקטרה אֵין הַשִּׁירַיִם נאכלים, וְאִם אֵין הַשִּׁירַיִם** ראויים **אֵין הַקּוֹמֶץ** קרב. הרי שרבי יהושע סובר שגם במנחות אנו אומרים שצריך שיהיו השיריים ראויים כדי שנוכל להקריב את הקומץ. ונדחה התירוץ שבמנחות מודה רבי יהושע שאין צריך שיהיו השיריים ראויים, ואם כן חוזרת הקושיא שמשנתנו היא שלא כדעת רבי יהושע.

מתרצת הגמרא באופן אחר: **אֶלָּא**, אף שסובר רבי יהושע שקמצי מנחה אינם קרבים כשאין השיריים ראויים, אין להקשות שמשנתנו שאמרה שמנחת העומר ושתי הלחם קרבים בטומאה היא שלא כדעת רבי יהושע, כיון **דְּקָסָבַר** – שסובר **רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ** [וכן התנא של משנתנו] **שהַצִּיץ מַרְצֶה גם עַל [הָעוֹלִין וְגם עַל] הָאֲכִילוֹת** – על חלק הקרבן שאינו קרב למזבח אלא נאכל לאדם, שריצוי הציץ מחשיב גם את החלק הנאכל לכהנים כאילו הוא ראוי, ולכך אפשר להקריב את מנחת העומר ושתי הלחם בטומאה, שהרי זה כמו שראויים הם.

מקשה הגמרא: **אִי הָכִי**, שלרבי יהושע הציץ מרצה על אכילות, **אֲמַאי** – מדוע אמרה המשנה במנחות (שם), שאם נטמאו או נשרפו או נאבדו שיירי המנחה **כְּמִדַּת רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ פְּסוּלָה**, והרי באופן שנטמאו, כיון שהציץ מרצה על הנאכל לאדם, ריצוי הציץ מחשיב את שיירי המנחה כאילו לא נטמאו, ואפשר להקטיר את הקומץ. מתרצת הגמרא: מה שאמרו במשנה שם שלרבי יהושע המנחה פסולה, לא אמרו כן רק **מֵאַבּוּד וְשָׂרוּף** – כששיירי המנחה נאבדו או נשרפו שלא שייך בזה ריצוי ציץ, אבל אם נטמאו מודה רבי יהושע שהמנחה כשירה, משום שהציץ מרצה על שיריה.

מקשה הגמרא: אם אכן לא דיבר רבי יהושע על נטמא, **אֶלָּא** דין **נְטָמְאוּ** הנזכר במשנה שם, **לְמַאן קָתָנֵי** – כדי להשמיענו את דעת מי? איזה תנא כתבה אותו המשנה, **לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר** – אם כדי להשמיענו את דעת רבי אליעזר שאם נטמאו השיריים המנחה כשירה והקומץ קרב, אם כן קשה, **פְּשִׁיטָא** – הלא פשוט שכן הוא, **דַּהֲשְׁתָּא** – שהרי מעתה **יֵשׁ לוֹמַר**, שאם **בְּאָבּוּד וְשָׂרוּף** – שכשנאבדו ונשרפו השיריים, **דְּלֵיתַנְהוּ** – שאינם כלל לפנינו, **מַכְשִׁיר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר** משום שאין השיריים מעכבים את הקומץ, **נְטָמְאָה דְּאִיתַיהּ** – אם נטמאו שיירי המנחה שישנם לפנינו ויכול הציץ לרצות עליהם, **מְבַעֲיָא** – וכי הוצרכה המשנה להשמיענו שכשירה המנחה, **אֶלָּא פְּשִׁיטָא** – פשוט הוא שלא נצרך דין שיריה שנטמאו, אלא **לְדַעַת רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, וְקָתָנֵי** – ואמרה המשנה שלדעת רבי יהושע המנחה **פְּסוּלָה**, הרי שלדעת רבי יהושע אין הציץ מרצה על אכילות.

ומוסיפה הגמרא: **וְעוֹד** קשה, **דתַּנְיָא, רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר, כָּל זְבָחִים שֶׁבַּתּוֹרָה, בֵּין שֶׁנִּטְמְאָה הַבָּשָׂר** הנאכל, **וְהֶחֱלֶב** – אבל החלב שמקטירים אותו **בֵּין** שֶׁנִּטְמָא **הַחֵלֶב, וּבָשָׂר** – אבל הבשר **בֵּין** טהור **וטהור, וּבֵין שֶׁנִּטְמָא הַחֵלֶב, וּבָשָׂר** – אבל הבשר **בֵּין** וטהור **וטהור, זוֹרֵק אֶת הַדָּם,** שאין צריך שמלבד הדם יהיה כל הקרבן ראוי, אלא די במה שנשאר ממנו כזית הראוי להקרבה או לאכילה. ומדייקת הגמרא: שרק באופן שנטמא רק הבשר או רק החלב אמרה הברייתא שזורקים את הדם, **אֲבָל** אם **נִּטְמְאוּ תַּרְוַיְיהוּ** – שניהם, **לֹא** – אין זורקים את הדם, ואילו היה הציץ מרצה על הבשר או על החלב, היה ריצוי הציץ מחשיב אותם כאילו הם ראויים, והיה אפשר לזרוק את הדם אף כשנטמאו שניהם, **אַלְמָא קָסָבַר** – ומוכח שסובר **רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, שאֵין הַצִּיץ מַרְצֶה** לא **עַל הָעוֹלִין וְלֹא עַל הָאֲכִילוֹת,** שהרי החלב עולה על המזבח והבשר נאכל, ואם כן חוזרת הקושיא שמשנתנו היא שלא כדעת רבי יהושע.

מתרצת הגמרא: **אֶלָּא, לְעוֹלָם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ הִיא מַתְנִיתִין** – משנתנו עומדת אף כשיטת רבי יהושע, **וְלֹא קַשְׁיָא** ממה שאמר רבי יהושע שאין זורקים את הדם כשאין הבשר ראוי, משום **שֶׁכָּאן לְבַתְּחִלָּה כָּאן דִּיעֲבַד.** ומפרשת הגמרא: **כִּי אָמַר** – שכשאמר **רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ** שאין זורקים את הדם כשאין הבשר ראוי, לא אמר כן אלא **לְבַתְּחִלָּה, אבל בִּדִּיעֲבַד לֹא** אמר כן, ומודה הוא שאם החלב והבשר היו שניהם טמאים וכבר נזרק הדם, הקרבן כשר. ומשנתנו שאמרה שיש קרבנות הבאים בטומאה, דיברה בדיעבד, כלומר, שאם הוקרבו קרבנות אלו בטומאה, כיפרו הקרבנות ויצאו בהם ידי חובה. ומבארת הגמרא את המקור לתירוץ זה: **וּמָנָא תֵּימְרָא** – ומנין לנו לומר **דְּתַנְיָא לֵיהּ** – שיש חילוק **לְדעת רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֵּין לְבַתְּחִלָּה לְדִיעֲבַד, דְּתַנְיָא,** קרבן **שנִּטְמָא הַבָּשָׂר** על ידי שנגע בו דבר טמא, **אוֹ שֶׁנִּפְסַל** מאכילה על ידי שנגע בו טבול יום, **אוֹ שֶׁיָּצָא** הבשר **חוּץ לַקְּלָעִים** – חוץ למחיצת העזרה, **רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר יִזָּרֵק** הדם, שאין הבשר מעכב הדם, **רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר לֹא יִזָּרֵק,** שאם אין בשר אין דם. **וּמוֹדֶה רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ שֶׁאִם זָרַק** את הדם **הוּרְצָה** הקרבן לכפר, ויצאו בו ידי חובה. ומכאן שלדעת רבי יהושע לכתחילה לא יזרוק, ובדיעבד הקרבן הורצה.

דוחה הגמרא: משני טעמים לא ניתן לתרץ שרבי יהושע דיבר רק לכתחילה, ומשנתנו דיברה בדיעבד, **חָדָא** – אחד, דִּלשון **'פְּסוּלָה'** האמורה במשנה במנחות (שם) 'במדת רבי יהושע פסולה', **דִּיעֲבַד מַשְׁמַע** – משמע שאף בדיעבד שכבר הוקרב הקומץ, המנחה פסולה, הרי שרבי יהושע סובר שאם אין שיריים, אף בדיעבד המנחה פסולה, וכמו כן בזבחים אם אין בשר גם בדיעבד הקרבן פסול. **וְעוֹד,** שאף אם נאמר שמודה רבי יהושע שבדיעבד כשירה, לא נוכל להעמיד את המשנה כשיטתו, משום שלשון המשנה **'חֲמִשָּׁה דְּבָרִים כָּאן** בטומאה', שאפשר להקריב **לְבַתְּחִלָּה מַשְׁמַע,** ואם כן בהכרח שמשנתנו אינה כשיטת רבי יהושע.